

Капитал привредног друштва (класа 3.) представља трајни извор финансирања средстава и састоји се од основног капитала и резерви формираних у току пословног живота предузећа.

Основни капитал

Основни капитал се формира приликом настанка предузећа и у зависности од правне форме предузећа може бити у виду акција, удела или улога. У току животног века предузећа се повећава додатним улагањима власника, расподелом добити у корист капитала, или емисијом акција и смањује повлачењем улога власника, поништењем акција или покривањем губитка.

Када је у питању акционарско друштво, најчешће промене на капиталу су везане за:

емисију акција – обрачун вредности акцијског капитала, емисионе премије и неуплаћеног уписаног капитала је објашњен код почетног биланса

повлачење и поништавање акција – повлачење подразумева задуживање рачуна откупљене сопствене акције и одобравање рачуна са кога су акције исплаћене за износ откупне вредности, а поништавање акција се врши задуживањем рачуна поништења акција који се затвара смањењем основног капитала и повећањем резерви.

конверзију дуга у капитал- подразумева задуживањем рачуна конвертибилних обавеза и одобравање рачуна основног капитала

Резерве

Резерве се формирају као резерве из добити, капиталне и ревалоризационе, а основ формирања може бити законски пропис, статут или неко други општи акт предузећа. Служе за покриће губитка, негативне емисионе премије или негативних ефеката ревалоризације.

Дугорочна резервисања

Дугорочна резервисања представљају специфичне дугорочне обавезе, односно обавезе за покриће вероватних трошкова и ризика будућих пословних периода.

За рачуноводствено обухватање дугорочних резервисања су карактеристичне три ситуације :

формирање резервисања, - задужује се рачун трошкова а одобрава рачун резервисања

коришћење резервисања – врши се књижење стварно насталих трошкова и за њихов износ врши укидање резервисања

укидање резервисања – задужује се рачун резервисања а одобрава рачун прихода по том основу

Дугорочне обавезе

Група рачуна 41 -Дугорочне обавезе, обухвата обавезе које доспевају у року дужем од годину дана од дана чинидбе, односно од дана биланса.

Код рачуноводног обухватања се разликују три важна момента :

узимање кредита (или емисија дужничких хартија од вредности), - задужује се текући или девизни рачун а одобравају обавезпо кредитима или хартијама од вредности

обрачун камате (која се приписује или не приписује главници) – задужује се рачун трошкова камата а одобрава рачун основне обавезе (ако се камата приписује главници) или рачун обавеза за камате ((ако се не приписује)

плаћање ануитета.- задужује се рачун обавеза а одобрава рачун са кога је извршено плаћање.

Краткорочне обавезе

Групе рачуна 42-48 обухватају обавезе које доспевају на наплату у року до једне године, а које настају по различитим основама То су следеће групе обавеза:

- Краткорочне финансијске обавезе
- Обавезе из пословања
- Обавезе из специфичних послова
- Обавезе по основу зарада и накнада зарада
- Друге обавезе
- Обавезе за порезе, доприносе и друге дажбине

Код рачуноводног обухватања позајмица треба водити рачуна о томе да је каматна стопа дата на годишњем нивоу и да је треба прерачунати за период трајања позајмице.

Пасивна временска разграничења

Група рачуна: 49 - Пасивна временска разграничења; служи за исказивање унапред наплаћених, односно обрачунатих прихода и трошкова текућег периода за које није примљена исправа, или кад обавеза плаћања настаје у будућем периоду

Пример обухватања промена на капиталу и обавезама

1. Извршена је докапитализација емитовањем 1.000 обичних и 500 приоритетних акција номиналне вредности 300дин. Емисиони курс је 110% за обичне и 120% за приоритетне акције. Све акције су уписане а акционари су уплатили ажио.
2. Акционари су на име откупа 60% уписаних акција уплатили одговарајући износ на текући рачун.
3. Откупљено је у готову 200 обичних акција номиналне вредности 300дин по курсу од 90%. Акције су поништене.
4. Одлуком скупштине акционара извршена је замена 200 обичних акција номиналне вредности 300дин за редовне акције номиналне вредности 100дин, ради смањења акцијског капитала. Разлика је исплаћена са текућег рачуна.
5. Предузеће је издало 100 бесплатних редовних акција номиналне вредности 200дин на терет резерви.
6. За трошкове по основу дате гаранције, извршено је дугорочно резервисање у износу од 150.000дин.
7. Предузеће је у гарантном року извршило замену резервних делова на продатим производима у вредности од 120.000дин.
8. Гарантни рок за продате производе је истекао. Извршити укидање резервисања.
9. Емитовано је и продато за девизе 200 обвезница по цени од 100€ (1€ = 80дин) на рок од 5 год уз камату од 4% на годишњем нивоу. Обрачунати и књижити камату за текућу годину ако се она приписује главници.
10. Плаћен је први годишњи анuitет по основу продатих обвезница.
11. Добијен је новчани кредит од банке у износу од 180.000дин, на рок од 3год и уз камату од 8% која се не приписује главници. Прокњижити плаћање првог месечног анuitета.
12. Добијен је од банке кредит од 20.000дин са роком отплате три месеца и уз камату од 10%. Обрачунати и књижити камату.
13. По истеку три месеца, обавезе по краткорочним кредитима су измирене.
14. За испоручени материјал издат је чек на 15.000дин. Чек је наплаћен од стране добављача.
15. Обрачунате бруто зараде за текући месец износе 100.000дин. Порез на зараде је 10%, доприноси 20%, а административне зараде износе 15.000дин. Зараде су исплаћене.
16. Закупац је уплатио на текући рачун износ од 60.000дин на име закупа за шест месеци унапред. Књижити приходе од закупа за текући месец.

р.бр.	ОПИС	Дугује	Потражује
1	Неуплаћени уписани капитал	450.000	
	Текући рачун	60.000	
	Акцијски капитал-обичне акције		300.000
	Акцијски капитал-припритет.акц.		150.000
	Емисиона премија		60.000
	за емисију акција		
2	Текући рачун	270.000	
	Неуплаћени уписани капитал		270.000
	за уплату уписаних акција		
3	Откупљене сопствене акције	54.000	
	Благајна		54.000
	за откуп акција		
3а	Рачун поништења акција	54.000	
	Откупљене сопствене акције		54.000
	за поништење акција		
3б	Акцијски капитал-обичне акције	60.000	
	Рачун поништења акција		54.000
	Резерве		6.000
	за поништене акције		
4	Акцијски капитал-обичне акције	40.000	
	Текући рачун		40.000
	за замену акција		

5	Резерве Акцијски капитал <i>за бесплатне акције</i>	20.000	20.000
6	Трошкови резервисања Дугорочна резервисања <i>за извршена резервисања</i>	150.000	150.000
7	Трошкови материјала Материјал <i>за утрошене делове</i>	120.000	120.000
7a	Дугорочна резервисања Приходи од укидања резервисања <i>за уграђене делове</i>	120.000	120.000
8	Дугорочна резервисања Приходи од укидања резервисања <i>за неискоришћена резервисања</i>	30.000	30.000
9	Девизни рачун Обавезе за емитоване обвезнице <i>за емитовање обвезница</i>	1.600.000	1.600.000
9a	Трошкови камата Обавезе за емитоване обвезнице <i>за обрачунату камату</i>	64.000	64.000
10	Обавезе за емитоване обвезнице Девизни рачун <i>за уплату ануитета</i>	384.000	384.000
11	Текући рачун Обавезе по кредитима <i>за одобрен кредит</i>	180.000	180.000
11a	Трошкови камата Обавезе за камате <i>за обрачунату камату</i>	14.400	14.400
11б	Обавезе по кредитима Обавезе за камате Текући рачун <i>за плаћени ануитет</i>	5.000 1.200	6.200
12	Текући рачун Обавезе по кредитима <i>за добијени кредит</i>	20.000	20.000
12a	Трошкови камата Обавезе по кредитима <i>за обрачунату камату</i>	500	500
13	Обавезе по кредитима Текући рачун <i>за враћен кредит</i>	20.500	20.500
14	Добављачи у земљи Обавезе по издатим чековима <i>за издат чек</i>	15.000	15.000
14a	Обавезе по издатим чековима Текући рачун <i>за исплату обавеза</i>	15.000	15.000

15	Трошкови зарада и накнада зарада Обавезе за нето зараде Обавезе по обуставама <i>за обрачунате нето зараде</i>	70.000	55.000 15.000
15а	Трошкови пореза и доприноса на зараде Обавезе за порезе на зараде Обавезе за доприносе на зараде <i>за обрачунате порезе и доприносе</i>	30.000	10.000 20.000
15б	Обавезе за порезе на зараде Обавезе за доприносе на зараде Обавезе по обуставама Обавезе за нето зараде Текући рачун <i>за исплаћене зараде</i>	10.000 20.000 15.000 55.000	100.000
16	Текући рачун ПВР-закуп <i>за унапред плаћен закуп</i>	60.000	60.000
16а	ПВР-закуп Приходи од закупнине <i>за књижење прихода</i>	10.000	10.000